

Årsberetning 2023  
for  
Grane kommune



# Grane kommunes årsberetning 2023

---

## Om årsregnskap og årsberetning

Fristen for avleggelse av årsregnskap 2023 var 22.02.24. Grane kommunes årsregnskap for 2023 med dokumentasjon ble levert kommunerevisjonen 14.02.24.

Årsregnskapet består av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og noteopplysninger. Årsregnskap med årsberetning overleveres kontrollutvalg og revisjon samt formannskap og kommunestyre for videre behandling.

Regnskapet er avlagt etter regnskapsforskrifter som gjelder for kommuner og fylkeskommuner. Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise all tilgang på og bruk av midler i året. Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter og inntekter i løpet av året, som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året enten de er betalt eller ikke.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Grane kommune har ikke kommunale foretak (KF), lånefond eller interkommunale samarbeid som ikke er egne rettssubjekt. Det vil si: kommunen har ikke regnskap som skal konsolideres.

Det kommunale regnskapet er tredelt med:

### ➤ **Driftsregnskap**

I driftsregnskapet føres kommunens driftsutgifter og driftsinntekter herunder renter som en har gjennom året.

### ➤ **Investeringsregnskap**

I investeringsregnskapet føres alle utgifter og inntekter som vedrører nybygg og faste investeringer, beløp over ca. kr. 100.000,- og økonomisk levetid på minst 3 år.

### ➤ **Balanseregnskap**

I balanseregnskapet skal status for kommunens eiendeler, gjeld og bokført egenkapital fremkomme.

**Kravene til årsberetning følger av kommunelovens § 14-7.**

**Årsberetningen skal redegjøre for:**

- A. Forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid.
- B. Vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra kommunestyrets eller fylkestingets premisser for bruken av bevilgningene.
- C. Virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller fylkeskommunen eller innbyggerne.
- D. Tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.
- E. Den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling.
- F. Likestillingstiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestillings- og diskrimineringslovens formål om likestilling uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

# 1 Økonomisk stilling og utvikling

## 1.1 Driftsresultat 2023

**Netto driftsresultat 2023 kr - 12 550 431**

**- 5,63 % av driftsinntekter**

Utviklingen av driftsresultat fremkommer som differansen mellom kommunens utgifter og kommunens inntekter. Driftsresultatet tilsvarer det kommunen har av handlefrihet til investeringer og avsetninger.

Til forskjell fra brutto driftsresultat er det i netto driftsresultat gjort fradrag for netto rente- og avdragsbelastning, mens virkningen av avskrivningskostnadene er eliminert. Netto driftsresultat viser hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske situasjon.

Årets netto driftsresultat er et historisk høyt underskudd og Grane kommune er langt fra vedtatt måltall på 2 % av kommunens driftsinntekter. Grunnene til underskuddet er flere men vedtatte tilskudd fra Vefsnafondet i 2023 på 8,2 mill.kr er med i resultatet. Så ved å trekke ut disse tilskuddene blir netto driftsresultat kr – 4 317 393.

Kommunedirektør har satt i gang en omstillingsprosess i hele organisasjonen. Alle enheter har fått oppgaven med å tenke nytt og se på muligheter til å rasjonalisere den kommunale tjenesteproduksjonen. Alle enheter må vurdere; tjenestetilbudet, oppgavefordeling og bruk av ny teknologi. Med en slik prosess vil vi jobbe for å få en mer bærekraftig økonomi over tid. Som igjen skal gi et bedre netto driftsresultat. Et netto driftsresultat på rundt 2 prosent over en lengre tidsperiode er ansett som et tegn på en sunn kommuneøkonomi. Statsforvalterens anbefaling 1,75 %.

Tabellen nedenfor angir kommunens totale driftsinntekter, netto driftsresultat i kroner, og netto driftsresultat i prosent av sum driftsinntekter. Tilskudd/lån gitt fra Vefsnafondet og premieavviket pensjon påvirker kommunens totale driftsresultat.

Resultatoppstilling	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Skatteinntekter	37 004	39 892	38 988	34 842	35 715	35 736
Eiendomsskatt	10 533	10 328	10 525	10 302	7 396	6 950
Rammetilskudd	93 882	87 173	86 623	83 505	77 930	73 608
Andre driftsinntekter	81 177	64 746	58 870	56 463	60 251	58 675
<b>Sum driftsinntekter</b>	<b>222 596</b>	<b>202 139</b>	<b>195 006</b>	<b>185 112</b>	<b>181 292</b>	<b>174 969</b>
Driftsutgifter	241 901	205 356	189 004	190 086	176 611	169 109
Finansinntekter	5 678	5 037	4 457	3 383	6 467	4 731
Finansutgifter	13 752	11 354	11 201	11 032	9 708	8 240
Motpost avskrivning	14 829	14 751	12 881	9 020	8 683	8 794
<b>Netto driftsresultat</b>	<b>-12 550</b>	<b>5 217</b>	<b>12 139</b>	<b>-3 603</b>	<b>10 123</b>	<b>11 145</b>
<b>Nto driftsresultat i %</b>	<b>-5,63</b>	<b>2,58</b>	<b>6,23</b>	<b>-1,97</b>	<b>5,59</b>	<b>6,37</b>

KOSTRA-tall for 2023 viser et netto driftsresultat for kommunene samlet på 0,8 % i 2023. I kostragruppe 14 som vi tilhører er tallet 2,6 %. Netto driftsresultat er 1,7 mill. kr høyere enn regulert budsjett. I hovedsak skyldes dette høyere renteinntekter enn budsjettert. Budsjetterte renteinntekter er på 3,2 mill.kr og årets renteinntekter er på 4,7 mill.kr.

**Skatteinntekter:** Skatteinngangen for Grane kommune ble på 37,0 mill. kr, det er 2,9 mill.kr lavere enn 2022 og 2,5 mill.kr lavere enn opprinnelig budsjett. Alle landets kommuner har hatt nedgang i skatteinntektene med over 5 % fra år 2022. Bakgrunnen for denne nedgang er at skatteinntektene i 2022 var ekstraordinært høye. Økte gjeldsrenter er også en grunn til lavere skatt hos innbyggerne i år sammenlignet med i år 2022. Stram økonomi i næringslivet gir lavere nivå på uttak av utbytte som igjen gir lavere skatteinngang fra aksjonærene.



**Rammetilskudd:** Rammetilskuddet ble på 93,9 mill. kr, det er 6,7 mill.kr høyere enn 2022 og 2,9 mill. kr høyere enn opprinnelig budsjett. I revidert statsbudsjett ble det tatt hensyn til at kommunene har en stor kostnadsvekst. Blant annet var lønns- og prisveksten for kommunesektoren på 5,2 % og anslått høsten 2022 skulle den være på 3,7 %. Kommunen mottok skjønnsmidler på kr 650 000 til interkommunal beredskapskoordinator.

**Andre driftsinntekter:** Tilskudd fra IMDI for bosetting av ukrainske flyktninger er på 16,5 mill. kr. Hele tilskuddet har gått inn i driftsregnskapet og blitt fordelt på enheter som har hatt økt tjenestenivå med bakgrunn av bosetting av flyktninger. Kommunen har mottatt 1,7 mill. kr i skjønnsmidler vedr. naturskade og deler av beløpet er satt på bundne driftsfond til nødvendig utbedring av Haustreisvegen i 2024. Til prosjektet «systematisk identifikasjon og oppfølging av utsatte barn» fikk vi et tilskudd på kr. 900 000 som skal benyttes år 2024 og 2025.

Netto konsesjonskraft inntekt år 2023 var kr 2 245 612 og i år 2022 var den kr 1 294 901.

**Finansområdet:** Finansområdet viser et positivt avvik mellom revidert budsjett og regnskap 1,7 mill. kr. Grunnen til dette er økte renteinntekter i år 2023 sammenlignet med år 2022.

Beregning av minimumsavdrag i henhold til kommuneloven § 14-18 viser at vi har betalt tilstrekkelig med avdrag.

Utbytte fra Helgelandskraft AS var i 2023 kr 835 296 og det er 1,7 mill.kr mindre enn i år 2022.

**Lønnsoppgjøret:** Det ble i budsjettet for 2023 tatt høyde for lønnsøkning på 3,85 % på art 010 Lønn faste stillinger på det enkelte ansvarsområdet. I tillegg ble det satt av en lønnsnett på 2,5 mill.kr som fordeles i løpet av året. Årslønnsvekst i KS-området fra 2022 til 2023 ble 5,2 %.

**Samlet budsjettavvik og årsoppgjørdisposisjoner:** Etter avsetninger og bruk av fond viser regnskapet et mindreforbruk på kr 722 791. Mindreforbruket er avsatt til disposisjonsfondet og beholdningen på fondet etter dette er på kr 36 826 038.

## 1.2 Forklaring til vesentlige budsjettavvik

Ifølge kravene til årsberetning skal det redegjøres for beløpsmessige budsjettavvik. I tillegg stilles det krav om å redegjøre for eventuelle vesentlige brudd med kommunestyrets premisser for hva bevilgningene skal kunne brukes til. Dette omtales under kap. 2.0.

### Økonomisk oversikt – drift med kommentarer av vesentlige budsjettavvik

Regnskap	Regnskap 2023	Budsjett 2023 Regulert	Budsjett 2023 Vedtatt KS des -22	Avvik i hele tusen	Regnskap 2022
9 Sum driftsinntekter	-222 596 204	-188 222 609	-183 975 609	-34 373	-202 139 279
15 Sum driftsutgifter	*227 071 848	*192 667 823	*175 459 146	34 404	*190 605 626
22 Finansinntekter	-5 677 508	-4 158 152	-4 668 152	-1 519	-5 037 342
22 Finansutgifter	13 752 295	13 942 982	13 942 982	-191	11 354 241
31 Netto avsetninger	-12 550 431	-14 230 044	- 758 367	-1679	5 216 754
Mindre-/merforbruk	0	0	0	0	0

\*eksl. avskrivninger

## Driftsinntekter 2023

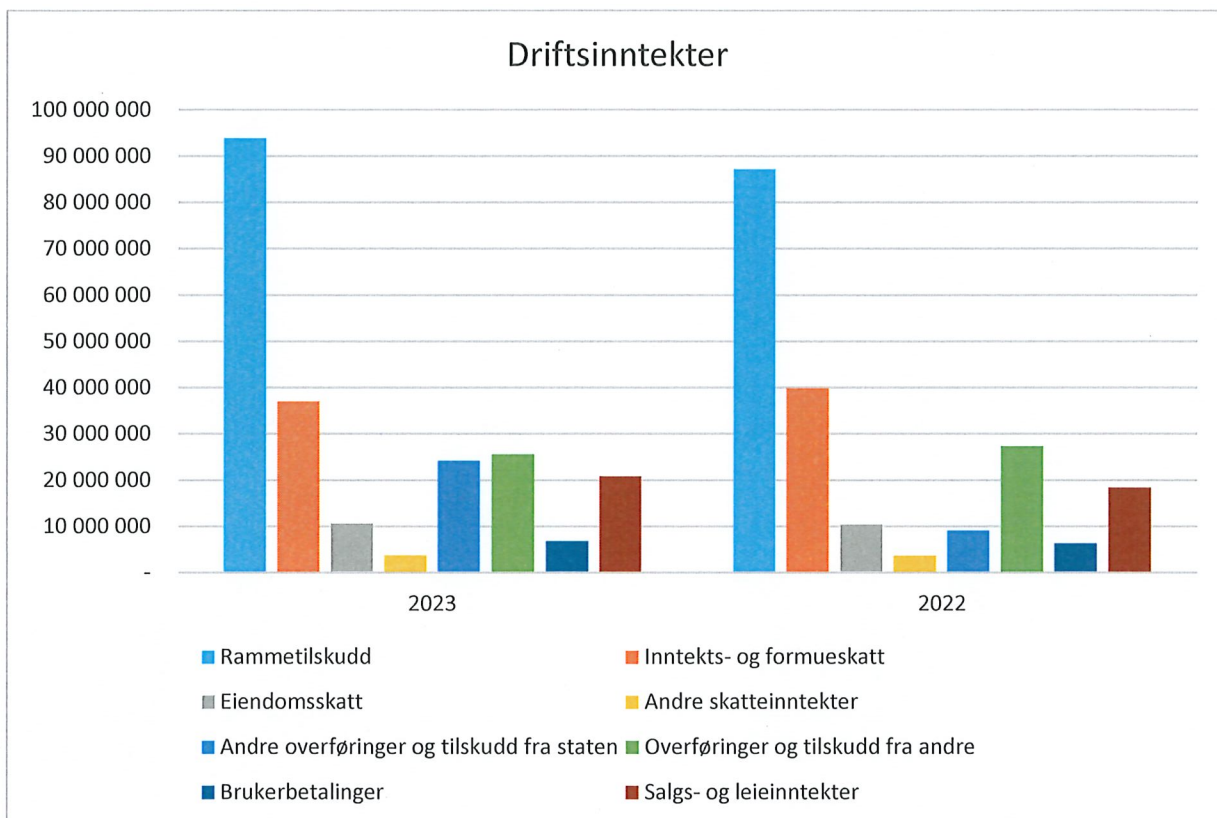
Kommunens brutto driftsinntekter i 2023 ble 34 mill. kr høyere enn regulert budsjett.

### De største avvikene forklares slik:

Sykepengerefusjon: Med økt sykefravær og svangerskapspermisjoner ble refusjon 2,9 mill. kr høyere enn budsjettet.

Rammetilskudd: Økt inntekt med 2,9 mill. kr fra revidert budsjett forklaring ligger under pkt. 1.1.

Overføring fra staten: Regulert budsjett 9,4 mill.kr og regnskapet viser 24,2 mill. kr og det gir et positivt avvik på 14,8 mill. kr. Hovedgrunnen er mottatt tilskudd fra IMDI for bosetting av flyktninger på 16,5 mill. kr og 1,7 mill. kr i skjønnsmidler vedr. naturskade Haustreisvegen.



*Tabell viser ulike typer driftsinntekter for år 2023 og år 2022.*

## Driftsutgifter 2023

Kommunens brutto driftsutgifter (ekskl. avskrivning) i 2023 ble 34,4 mill. kr høyere enn regulert budsjett. En del av forklaringen på avvikene er den kraftige lønns- og prisstigningen i 2023. I tillegg ble ikke flykningetjenesten budsjettet fullt ut med totale utgifter i 2023 og dette avviket er på 7,3 mill.kr.

### De største avvikene forklares slik:

Lønnsutgifter: Lønnsutgifter viser et forbruk som er 3,8 mill. kr høyere enn det regulerte budsjettet. Korrigerer vi for merinntekt på refusjon sykelønn (2,9 mill kr) blir det et merforbruk på 0,9 mill. kr. Hovedgrunnen til dette er økte pensjonskostnader som ble høyere enn budsjettet. I tillegg må lønnsutgifter og sosiale utgifter ses i sammenheng med kjøp av tjenester.

Kjøp av varer og tjenester: Strømutgiftene ble på 4,0 mill.kr og denne utgiften var budsjettet med 2,0 mill.kr. Matvarer ble til sammen 2,2 mill.kr og dette ble kr 600 000 mer enn budsjettet. Andre



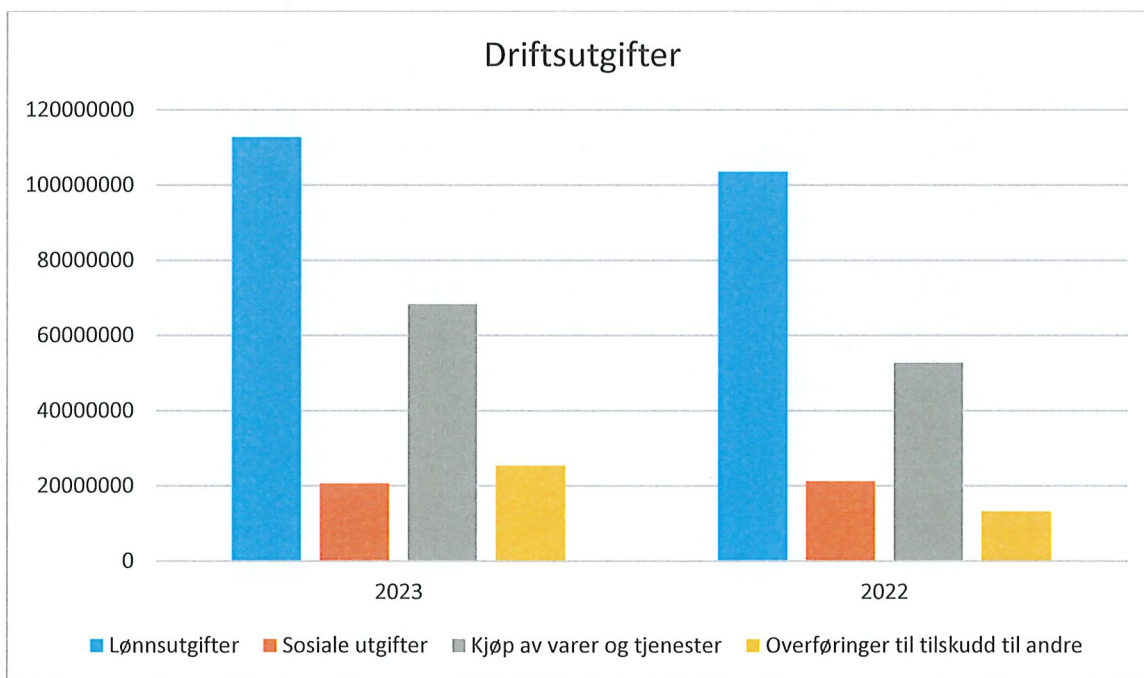
forbruksmateriell og tjenester økte grunnet prisstigning og ikke budsjettert flyktningutgifter ble 4,8 mill.kr mot budsjettert 1,9 mill.kr. Utgifter til konsulenttenester på 2,2 mill.kr og budsjettert kr 731 500. Differansen her skyldes tolketjenester og økte utgifter til konsulentbistand vedr. innføring av nye datasystemer og annet IT-arbeid.

Kjøp fra andre kommuner: Vertskommunesamarbeid barnevern ble inngått 01.07.22 og har dermed fungert hele år 2023. Det ble budsjettert likt som 2022 og regulert for kostnadsøkning. Regnskapet viser en utgift vedr. barnevern på 3,6 mill.kr og budsjett 2,5 mill.kr.

Vertskommunesamarbeid NAV ble også budsjettert likt år 2022 og hensyntatt kostnadsøkning. Her har det blitt en økning på sosialhjelp blant kommunens innbyggere grunnet bosetting av flyktninger og i tillegg kraftig rente- og kostnadsøkning. Totale utgifter vedr. NAV Vefsna ble i 2023 2,4 mill.kr og budsjettet viser 1,5 mill.kr.

Kjøp av legetjenester: Kommunen har fremdeles vært nødt til å kjøpe deler av legetjenesten fra byrå. I begynnelsen av 2023 fikk vi heldigvis ansatt en lege. Utgiften for år 2023 utgjør 3,7 mill.kr og regulert budsjett viser 1,8 mill.kr. Avvik mellom regnskapet og regulert budsjett på kjøp av legetjenester er på 1,9 mill. kr.

Innkjøp inventar og utstyr: Til sammen ble det behov for innkjøp av inventar og utstyr med 4,8 mill.kr og avviket mot regulert budsjett er på 2,9 mill.kr. En god del av dette er innkjøp til prosjekt infopunkt Fiplingdal kr 599 000 som igjen er finansiert av tilskudd og fond. Innkjøp til flyktninger utgjør kr 747 000 og posten er ikke budsjettert i 2023.



Tabell viser ulike typer driftsutgifter for år 2022 og år 2021.

Tabellen nedenfor viser utviklingen av mindreforbruk de siste årene:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mindreforbruk (overskudd)	4.328.459	2.698.615	3.086.803	8.364.892	5.490.466	722 791

Ihht. ny kommunelov, gjeldende fra 01.01.2021, er mindreforbruk 2023 kr. 722 791,- avsatt disposisjonsfond direkte.

### 1.3 Budsjettgjennomføringen

Budsjettgjennomføringen omhandler i hvilken grad de politiske vedtatte budsjetttrammer (netto) er overholdt. Det skal utarbeides tertialvise økonomirapporter fra hvert ansvarsområde hvor avvik kommenteres og tiltak settes inn bl.a i form av budsjettreguleringer. Tertialrapportene pr. 30.04. og 31.08. behandles av formannskapet og kommunestyret. Tabellen under viser en sammenstilling av sum utgifter og inntekter, og avviket mellom (regulert) budsjett og regnskap for virksomhetsområdene (jfr. bevilgningsoversikt drift)

#### Oversikt over resultatene 2023 områdevis:

Virksomhetsområde	Regnskap 2023	Budsjett 2023 Regulert	Budsjett 2023 Vedtatt KS des -22	Avvik i hele tusen	%	Regnskap 2022
0 Politiske styringsorgan	8 791 375	8 579 401	8 689 401	212	2	6 911 183
1 Sentraladministrasjon	17 047 311	15 983 466	15 917 209	1 064	7	15 814 594
2 Oppvekst - Kultur	34 634 740	35 440 296	40 931 300	-805	-2	42 654 383
4 Teknisk - Næring	37 450 018	36 727 795	35 895 488	722	2	34 295 203
5 Helse - Omsorg	52 240 843	49 429 122	42 658 643	2 811	6	43 587 326
6 NAV	2 386 583	1 508 330	1 508 330	878	58	1 052 209
8 Finans	-152 129 786	-147 668 410	-145 600 371	-4 461	3	-144 173 307
9 Pensjon	-421 084	0	0	-421	0	-141 591

I årsmeldingen vil kommunalsjefene kommentere mer detaljert rundt sine ulike virksomhetsområder.

#### Her vil vesentlige avvik kommenteres pr. virksomhetsområde:

##### 1.Sentraladministrasjon

Ansvar 1300 Informasjonsteknologi: Merforbruk på 0,9 mill. kr. og dette skyldes økning lisenser på dataprogrammer og datakommunikasjonsutgiftene med kr 307 000. I tillegg ble det behov for økt kjøp av konsulenttjenester som utgjør et merforbruk på kr 271 000. Økte utgifter vedrørende drift av IT-samarbeidet og avviket utgjør kr 218 000.

##### 2.Oppvekst-kultur

Ansvar 2700 Barnevern: Merforbruk på 1,1 mill. kr. og denne tjenesten er vanskelig å budsjettere for behovene vil variere fra år til år.

Ansvar 6400 Flyktningetjenesten: Mindreforbruk på 2,4 mill.kr og her er ikke ansvaret blitt budsjettet i sin helhet og avvik oppstår.

Totalt sett har oppvekt og kultur et mindreforbruk på kr 805 000.

##### 4.Teknisk - Næring

Flere ansvar går med merforbruk og dette skyldes kraftig økning i kostnadene som veivedlikehold, bygningsvedlikehold og strøm med mere. Grunnen til ikke høyere merforbruk enn kr 722 000 er økte husleieinntekter og ubrukte lønnsmidler grunnet sykemeldinger.

## **5.Helse – Omsorg**

Flere ansvar viser et merforbruk sammenlignet med regulert budsjett og det har flere årsaker.

Ansvar 5000 Pleie og omsorg administrasjon: Merforbruk på kr 469 000. Dette skyldes flere utgiftsposter; økte lisenser på programvarer og prisøkning på medisinsk forbruksmateriell.

Ansvar 5110 Hjemmetjenester: Merforbruk på kr 581 000. Økt behov for vikarer og ekstrahjelp i tjenesten og dette førte til høyere lønnsutgifter og i tillegg ble pensjonskostnaden høyere enn budsjettet med kr. 284 000.

Ansvar 5205 Kjøkken: Det er første året kjøkkenet har blitt budsjettet og ført på eget ansvar. Økte matpriser er hovedgrunnen til avviket på kr 436 000.

Ansvar 5700 og 5701 legetjenesten og legevakt: Merforbruk på kr 367 000 som oppstår grunnet mer innleie av leger via bemanningsbyrå. Fikk ansatt en lege i år 2023 og det har vært vanskelig å få søkere til de andre ledige legestillingene.

Ansvar 5710 Fysioterapi og 5720 Helsestasjonstjeneste: Merforbruk i begge ansvarene henholdsvis kr 214 000 og kr 331 000. Ansvar 5720 har blitt budsjettet med inntektspost som ikke ble som forventet; overføring fra staten med kr. 217 000. Ansvar 5720 har en ansatt under utdanning og kostnader i forbindelse med dette er høyere enn budsjettet. I tillegg er lisens på dataprogram økt betraktelig.

## **6.NAV**

Helt til år 2023 har område NAV blitt budsjettet som om vi ikke har inngått vertskommunesamarbeid og det har ikke blitt tatt høyde for økte utbetalinger av sosial stønad. Merforbruk på kr 878 000 skyldes økte utgifter til drift av NAV Vefsna og behovet for økt utbetaling av sosiale stønader.

## **8.Finans**

Ansvar 8000 Skatter: Skatteinntekter og natursskatt utgjør 39,7 mill.kr og er kr 247 000 mer enn budsjettet.

Ansvar 8100 Overføring: Rammetilskudd 2023 ble 93,8 mill.kr mot budsjettet 90,9 mill.kr. Renteinntekter på 3,9 mill.kr i år 2023 og 1,3 mill.kr mer enn budsjettet.

### **1.4 Investeringsregnskapet**

Investeringsregnskapet er avlagt i balanse.

Avvik i investeringsregnskapet: Sum brutto investeringsutgifter. Inntektene knyttet til investeringer er ikke tatt med. Det er kun vesentlige avvik som kommenteres. Jfr. bevilgningsoversikt investering.



Investering		Regnskap	Budsjett reg.	
Prosjekt:		2023	2023	Avvik
9103/4103	Kunstgressbane påkostning	371 564	687 500	-315 936
9403/4402	Ombygging NAV-kontor	0	625 000	-625 000
9403/4403	Tannklinikk ombygging	0	1 875 000	-1 875 000
9415/4415	Nytt helsetun	134 337	0	134 337
9415/4416	Inventar nytt helsetun	168 935	0	168 935
9420/4420	Utvendig oppgradering GBU	571 480	625 000	-53 520
9420/4421	Låssystem GBU	342 591	0	342 591
9420/4424	Barnehagen belysning	335 665	312 500	23 165
9420/4429	GBU skolegård	0	312 500	-312 500
9440/4440	Grane kirke	189 884	312 500	-122 616
9504/4502	Bjorbekk bru	54 700	0	54 700
9504/4504	Tyngre oppgradering vei	68 300	312 500	-244 200
9504/4510	Finsåsbrua	36 580	0	36 580
9602/4602	Trofors vannverk PLS	0	500 000	-500 000
9612/4612	Grunnvannsbrønn Fellingfors	0	2 250 000	-2 250 000
9612/4622	Fellingfors næringspark	0	1 250 000	-1 250 000
9700	Tjenestebiler	1 837 240	2 181 941	-344 701
9802/4802	Aktivitetspark Stormoen	84 488	1 125 000	- 1 040 512
9806/4806	Laksvollen Næringsområde	572 556	2 500 000	-1 927 444
9808/4812	Brannutstyr- beredskap	268 720	500 000	-231 280
9808/4813	Beredskap - alarmsendere	135 270	312 500	-177 230
9808/4814	Beredskap – ATV og lettbåt	373 748	625 000	-251 252
9808/4815	Stedsutvikling Fiplingdal	173 153	375 000	-201 847
	<b>SUM INVESTERINGER</b>	<b>5 719 211</b>	<b>16 681 941</b>	<b>-10 962 730</b>

Avviket (sum mindretgift) er på 10,9 mill. kr. Flere av prosjektene ble ikke oppstartet i 2023 men er med på investeringsplanen 2024-2027. Investeringene blir ikke startet opp før prosjektene er helt «modne» så derfor ble det utsatt oppstart. En annen grunn er mangel på ressurser på avdeling Teknisk-Næring. De prosjekter som viser budsjettavvik i 2023 (positive tall under avvik) i tabellen ovenfor er i hovedsak finansiert med merinntekt, fra bl.a. momskompensasjon og ubrukte lånemidler.

### 1.5 Finansielle måltall

Årsberetningen skal redegjøre for forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid. Rapportering tilbake på de finansielle måltallene blir derfor en sentral del av årsberetningen.

## Måloppnåelse finans

	Måltall	R 2023	R 2022	R 2021	R 2020
Driftsinntekter		222 596	202 139	195 006	185 112
Netto driftsresultat		-12 550	5 217	12 139	-3 603
<b>Netto dr.res i % av driftsinntekt</b>	<b>2,0</b>	<b>-5,6</b>	<b>2,6</b>	<b>6,2</b>	<b>-1,9</b>
Disposisjonsfond		36 826	36 924	36 109	24 671
<b>Disposisjonsfond i % av driftsinntekt</b>	<b>8,0</b>	<b>16,5*</b>	<b>18,3*</b>	<b>18,5*</b>	<b>13,3</b>
Netto lånegjeld		150 805	150 136	148 979	161 074
<b>Gjeldsgrad</b>	<b>75,0</b>	<b>67,7</b>	<b>74,3</b>	<b>76,4</b>	<b>87,0</b>

\*Hvis pensjonsfond holdes utenfor (kr. 11 775 675 blir % vis av driftsinntektene 11,3 %.

### Lånegjeld

Gjeldsbelastning og konsekvensene ved låneopptak har stor betydning for driften og er svært viktig for den økonomiske styringen i nesten alle norske kommuner. Det bør derfor knyttes noen indikatorer til finansieringsstruktur og rente- og avdragsbelastning. Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter sier oss hvor mye av kommunens langsiktige gjeld som skal betjenes av kommunens ordinære driftsinntekter. Det finnes flere indikatorer og nøkkeltall. Et viktig poeng med nøkkeltall knyttet til finansiering er at kommunen ønsker å begrense hvor stor andel av inntektene som går til å betjene gjeld.

Kommunens langsiktige gjeld har gått ned fra 161 mill. kr i 2020 til 150,8 mill. kr i 2023 (ekskl. videreutlån). Nedgangen skyldes økte låneopptak i 2020 grunnet bygging av Helsetunet og at vi de siste årene har holdt investeringene nede på et lavt nivå. Økningen i lånegjeld fra 2022 til 2023 er på 0,7 mill. kr. og det er differansen mellom låneopptak på 8,8 mill. kr og det som er betalt i avdrag på 8,1 mill. kr. 5,4 mill. kr av låneopptaket står som ubrukte lånemidler pr. 31.12.23 og er lagt inn i investeringsplanen for år 2024.

### Netto driftsresultat

Netto driftsresultat ses gjennomgående på som det viktigste måltallet for kommunal økonomi. Netto driftsresultat som resultatmål viser hvor mye av driftsinntektene som er disponible til avsetninger eller finansiering av investeringer. Tallet må ses på over flere år. Pr. i dag er resultatgrad det eneste nøkkeltallet hvor det er gitt sentrale føringer. Teknisk beregningsutvalg (TBU) har gitt anbefalinger at tallet bør være 1,75 %. Grane kommunes resultatgrad i 2023 er -5,6 og er langt unna anbefalingene. Det blir viktig framover å bedre resultatgraden så nært som mulig 1,75 % og helst opp på vedtatt måltall på 2 %. Jobben med å se på driften og mulig innsparingstiltak er allerede satt i gang og vil være helt nødvendig for å få utarbeidet et budsjett for 2025 som er realistisk og bærekraftig. Resultatgraden må bedres for at vi skal kunne foreta gode og nødvendige investeringer i framtiden.

### Disposisjonsfond

Kommunen bør ha tilstrekkelig buffer til å håndtere midlertidige og uventede fall i inntekter eller økte utgifter. Nivået på kommunens tjenestetilbud skal kunne videreføres uten å bli påvirket av slike midlertidige svingninger. Nivået på kommunens buffer må avspeile kommunens eksponering for risiko. Vedtatte finansielle måltall i Grane kommune er at vi skal ha et disposisjonsfond som er på minst 8 % av driftsinntektene. Dette målet ble nådd i 2020 ved at disposisjonsfondet ble styrket med 11,7 mill. kr. Fondet utgjør pr. 31.12.23: 36,8 mill. kr. Måltallet ble 16,5 %.



## Likviditet og arbeidskapital

Arbeidskapitalen og langsiktig gjeld angir henholdsvis kommunenes likvide stilling og gjeldsbelastning. Arbeidskapitalen omfatter bankinnskudd, verdipapirer og fordringer på stat, andre kommuner og private, men fratrukket kassakredittlån, sertifikatlån og leverandørgjeld.

Kommunen må ha en likviditetsbeholdning av en viss størrelse siden inn- og utbetalinger ikke kommer til samme tid. Ved å korrigere arbeidskapitalen for forhold som bundne fond og ubrukte lånemidler får vi arbeidskapitalens driftsdel. Arbeidskapitalens driftsdel viser kommunens grunnlikviditet - den delen av omløpsmidlene som ikke er gjeld eller på annen måte knyttet til bestemte formål.

Sammen med langsiktig lånegjeld uttrykker arbeidskapitalen kommunenes finansielle handlefrihet. Utviklingen i arbeidskapital er skapt av frigjorte midler med fradrag for det som er brukt til investeringer. Utviklingen i langsiktig gjeld bestemmes av forholdet mellom nye låneopptak og avdrag på tidligere opptatte lån og viser kommunens gjeldsbelastning.

Sum omløpsmidler (OM)

- Fond (eksl. disposisjonsfond)
- Ubrukte midler eksterne lån (U. Lån)
- Kortsiktig gjeld (KG) :
- = Arbeidskapitalens driftsdel (AK drift)

Tabellen nedenfor viser utviklingen av arbeidskapitalens driftsdel og i prosent av totale driftsinntekter.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Endr OM	28 085 483	26 284 780	-35 051 152	3 369 495	8 798 707	4 462 950
Endr KG	-2 417 777	-17 242 614	6 533 897	4 661 323	2 717 936	-14 015 711
Endr. AK	<b>25 667 706</b>	<b>9 042 166</b>	<b>-28 517 254</b>	<b>8 030 818</b>	<b>11 516 643</b>	<b>-9 552 761</b>
% AK drift	<b>14,67</b>	<b>4,99</b>	<b>-15,41</b>	<b>4,12</b>	<b>5,97</b>	<b>-4,29</b>

Arbeidskapital i % av driftsinntekter er redusert med 10,26 % fra 2022 til 2023.

Kommunen har høyere utgifter enn inntekter i år 2023 og det er grunnen til nedgang i arbeidskapitalen.

## Fondsavsetninger

Tabellen nedenfor viser utviklingen i de ulike typene fond kommunen har avsatt:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bundne kapitalfond	128 233	253 164	3 564 974	514 310	2 049 943	2 876 875
Ubundne kapitalfond	1 492 240	554 600	483 353	487 045	540 737	548 487
Bundne driftsfond	46 231 504	53 327 192	39 033 666	34 144 338	36 996 195	24 237 174
Disposisjonsfond	18 760 074	12 917 579	24 671 852	36 109 492	36 924 390	36 826 038
<b>Totalt</b>	<b>66 612 051</b>	<b>67 052 535</b>	<b>67 753 845</b>	<b>71 255 185</b>	<b>76 511 265</b>	<b>64 488 574</b>



## 1.6 Samfunn og økonomiske utfordringer

Kommunens økonomi bestemmes i hovedsak av statlige overføringer knyttet til folketall og befolknings sammensetning. Dette har gitt oss store utfordringer de senere år knyttet til å tilpasse utgiftssiden i forhold til inntektene.

Grane kommune har et stadig press på økonomien som må vies stor oppmerksomhet. Investeringer i forbindelse med bygging av ny E6 og etablering av næringsområdet Laksvollen, brannstasjon, brannbil og påkostninger skole, barnehage, vann og avløp m.m vil de neste årene by på store utfordringer. Vi må tilpasse driften i forhold til nødvendige låneopptak og påfølgende renter og avdrag. I tillegg er det større krav og forventninger til kommunale tjenester. Grane kommune fikk ikke satt av midler etter regnskapet år 2023 slik at de økonomiske reserver øker og blir stabile. Økonomiske reserver er viktig for å kunne håndtere svingninger i behov og endringer som vil skje bl.a i inntektssystemet, kostnader, inntekter og lignende. Når kapitalkostnadene på lån løper for fullt er det viktig at kommunen har tilpasset driftsutgifter på et nivå som vil føre til at vi beholder et netto driftsresultat som er over det som er anbefalt og i henhold til vedtatte finansielle måltall på 2 %.

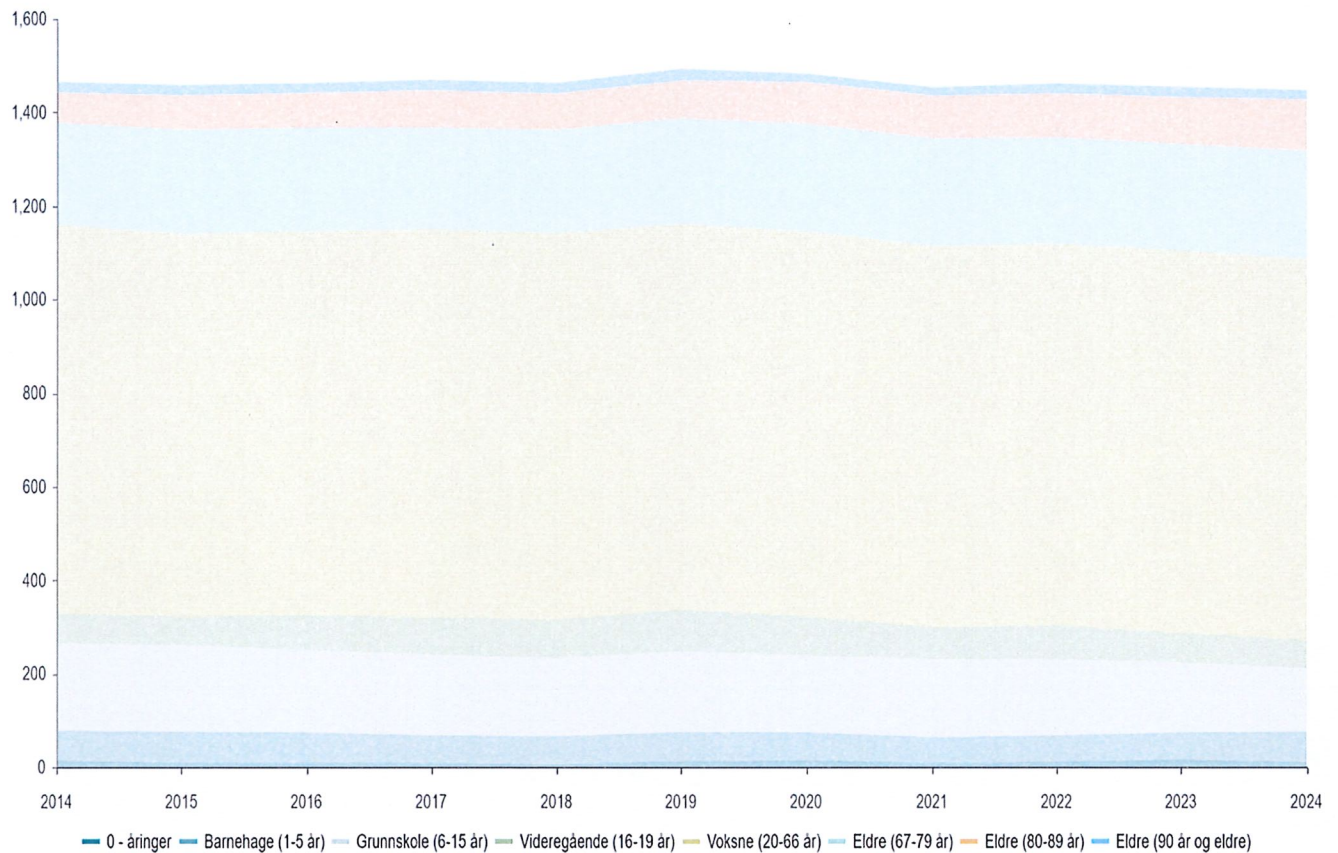
### Befolkningsutvikling

Befolkningsutviklingen er av stor betydning for en kommunes økonomi. Med utgangspunkt i innbyggerne, og deres behov, skal infrastrukturen utvikles og tjenestetilbudet dimensjoneres, samtidig som kommunens faktiske inntekter er knyttet til innbyggerne gjennom inntektssystemets kriterier og skatteevnen til de samme innbyggerne. Tabellen fra SSB viser at folketallet har økt fra 2022 til 2023 med 5 innbyggere. Grunnen til dette er bosetting av 29 flyktninger i 2023.

Grane	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Innbyggere	1469	1463	1493	1482	1453	1461	1466

Også sammensetningen av innbyggerne påvirker rammetilskuddet. Hvis antall barn i aldersgruppen 6-15 år (grunnskolealder) endres, vil dette påvirke kommunens inntekter gjennom inntektssystemet i betydelig grad. Det samme vil gjelde hvis antall eldre endres fordi disse to gruppene er sterkt vektlagt gjennom utgiftsfordelingen i inntektssystemet. Utviklingen er økt antall i gruppen eldre i forhold til barn og dette vil ha stor betydning for utviklingen av tjenestetilbudet i vår kommune.

Oversikt over sammensetningen av innbyggerne i Grane Kommune pr. 31.12.23:



## 2.0 Måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen

Her skal det gis opplysninger om utviklingen i tjenester og hvordan utviklingen har vært i forhold til måltall i årsbudsjettet. Etter kommuneloven skal årsbudsjettet vise kommunestyrets prioriteringer, bevilgninger og de målene og premisser som budsjettet bygger på. Budsjettpremissene skal være politikernes premisser for hva administrasjonen skal oppnå for de rammene/bevilgningene de har fått på et område. De skal være så tydelige og objektive at det er mulig å måle i hvor stor grad budsjettpremissene er oppfylt og kommunedirektøren skal i årsberetningen gi dekkende opplysninger om eventuelle avvik.

Budsjettpremisser for år 2023 ble vedtatt i kommunestyret den 18.10.23. Grane kommune bygger økonomiplan 2023 – 2026 og årsbudsjett 2023 på følgende budsjettpremisser:

- 24 sykehjemsplasser. Dette er innfridd. Grane kommune har 24 sykehjemsplasser på nytt Helsetun.
- 100 % barnehagedekning. Full barnehagedekning til alle barn som ønsker barnehageplass i 2023.
- 30 % el-biler. Bilparken til Grane kommune begynner å bli gammel. Mest fossile biler. Etter hvert som vi skifter ut, byttes det til el- biler der dette er tjenlig. Ikke nådd mål om 30%.
- Lærertetthet: max 15 elever pr. lærer på 1.-4. trinn og max 20 elever pr. lærer på 5.-10. trinn. Grane kommune oppfyller denne normen.
- 50 % heltidsstillinger i pleie og omsorg. Det jobbes kontinuerlig med heltidskultur. Det er et mål med 100% stillinger, vi har noen som ikke ønsker full stilling. Grane kommune deltar på bemanningsledelse- oppgaveløsning og arbeidsplanlegging.

### 3.0 Sykefravær

Sykefraværet i Grane kommune har vært veldig høyt dette året. Fra at vi har hatt et stabilt fravær i Grane kommune over flere år, har vi dette året hatt et fravær på hele 9,7 %. Forbedring fra 2022, men fortsatt alt for høyt fravær totalt. Vi jobber sammen for å se på hva som gjør at vi har så høyt fravær. En god del langtidssykemeldte med sykdommer utgjør en stor del av dette, men vi ser også at korttidsfraværet har økt litt og ligger på ca. 2,5 %.

Viktig å sette HMS på dagsorden på de ulike personalmøtene.

God trivsel hindrer unødig fravær. Satser på en del felles sosiale tiltak i løpet av hvert år for alle ansatte og i tillegg at hver avdeling jobber tett med trivsel og HMS på sine arbeidsplasser.

Vi nådde ikke vår målsetting i IA plan dette året som er på 6 %.

Grane kommune jobber med ulike prosjekt for å se om det vil ha effekt framover i forhold til nærvær og trivsel. På helsetunet har de kjørt et prosjekt et rausere arbeidsmiljø. Dette har gått over et år og vi fortsetter litt av den samme jobben videre for å holde fokus på HMS. Sykehjemmet har et lavt fravær dette året og nav sentralt har sett dette og synes det er veldig bra. Vi ligger blant de beste i landet i forhold til fravær innen dette området. I Grane kommune hadde vi i 2023 fravær på 4,9 % på sykehjemmet.

### 4.0 Likestilling mv

#### Likestilling kvinner og menn og likestilling etnisitet

Arbeidsgiver skal jobbe aktivt for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Vi har et ansvar for at mangfold skal fungere og gjerne gi oss nye perspektiv slik at vi kan løse oppgaver på en bedre måte sammen. Som flerkulturell arbeidsplass har vi et potensiale for ny utvikling.

I 2023 hadde Grane kommune 23 ansatte med utenlandsk opprinnelse.

#### Likestilling, funksjonsevne

Kommunesektoren er bedre enn privat og statlig sektor til å ansette og ivareta de som faller utenfor i arbeidsmarkedet.

Grane kommune har i flere år stilt seg åpen for ansettelser og arbeidstrening av personer som av ulike årsaker kommer inn under betegnelsen nedsatt funksjonsevne.

Vi er en stolt arbeidsgiver til ansatte med ulike evner og tilpasser arbeidet etter mestring.

Det har ikke skjedd ombygginger i kommunens bygg mht universell utforming i 2022 og 2023.



## 5.0 HR-området, Human Resources/Humankapitalen

Kunnskapsarbeid utgjør nå 50 – 80 % av bruttonasjonalprodukt i industrinasjonene.

Grane kommune er en organisasjon med kunnskapsintensive arbeidsoppgaver. I stor grad må den enkelte medarbeider ta ansvaret for sine arbeidsoppgaver med få ansatte.

Kommunedirektøren mener vi i stor grad evner å belønne gjennom lønnssystemene, pensjonsordning, tilrettelegging for et godt samspill mellom hjem og arbeid; fleksitid, permisjonsreglement, barnehageplass og pendlertilskudd.

Gjennom medarbeidersamtaler og gjennom tillitt, mellom ansatte og leder, skal hver leder bidra til at våre medarbeidere behersker sine oppgaver, involveres i prosesser og har tilstrekkelig kunnskap, slik at det ikke skapes unødvendig stress og usikkerhet i organisasjonen.

Vi har dette året gjennomført felles opplæring i HMS 40 timers kurs for alle ledere med personalansvar, verneombudene og hovedtillitsvalgte. Hatt IA dag hvor alle ledere, tillitsvalgte og verneombud kan delta, med felles mål om å jobbe med trepartssamarbeidet.

Grane kommune skal ha fokus på HMS arbeid i de enkelte avdelinger kontinuerlig. Jobbe med de tiltak hver avdeling ser som nødvendig for å utvikle organisasjonen og ha et godt arbeidsmiljø. Det er ikke gjennomført medarbeiderundersøkelser dette året, men det skal gjennomføres i alle avdelinger i 2024. Vår bedriftshelsetjeneste jobber med kartlegging på alle avdelinger.

Grane kommune har flere ansatte som gjennomfører videreutdanninger og fagutdanninger i hht. vårt behov for mer kompetanse og faglærte. Vi har pr. i dag 6 lærlinger i kommunen som er god rekrutteringsmulighet for å få inn flere fagutdannede. Vi satser på å få flere fagutdannede og flere med høyskoleutdanning i henhold til kommunens behov framover. Satser på rekruttering og er med i flere prosjekt sammen med flere kommuner på Helgeland.

Vi har Friskgården som vår bedriftshelsetjeneste til å være med på forebyggende arbeid og kursing av våre ansatte. De gjennomfører også helsekontroller på våre ansatte i tråd med de krav som foreligger. Kursing av medlemmer av amu vedr. hva er arbeidsmiljøutvalgets oppgaver.

### **Pensjon**

Våre pensjonsordninger har vi gjennom avtale med KLP og Statens pensjonskasse. KLP har avholdt møte med Grane kommune, både med ledere og med den enkelte ansatte som ønsket informasjon om sin egen pensjon. Dette gjøres hver år.

### **Seniorpolitikk**

Seniorpolitikken har overordnede mål å stimulere ansatte til å stå i jobb framfor å velge å gå av med pensjon. Vi ser at flere arbeidstakere over 62 år velger å stå i jobb lenger i dag enn tidligere - så de igangsatte tiltakene synes å virke.

Seniorpolitikken i Grane kommune ligger innfelt i vår lønnspolitiske plan og ansatte over 62 år får 10.000.- ekstra i lønn i 100 % stilling hvert år fram til fylte 67 år eller tilsvarende sum i antall fridager i disse årene, hvis dette er ønskelig og at det er mulighet i henhold til den enkeltes arbeidsplass.

## 6.0 Internkontroll, GDPR, etiske retningslinjer og varsling

### Kommuneloven § 25-1. Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen.

Kommunelovens § 25-1 krever at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Den skal være systematisk og tilpasses vår størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Grane kommune har flere overordnede reglement, rutiner og retningslinjer som er styrende for virksomheten. Av de viktigste kan nevnes:

- Arkivplan
- Delegeringsreglement
- Ansettelses og arbeidsreglementet
- Økonomi- og finansreglement
- Lederavtaler
- Etiske retningslinjer.
- Rutiner for varsling
- Krisehåndtering og beredskap
- Retningslinjer for sikkerhetsrevisjoner på informasjonssikkerhet- og personvernområdet

De fleste av disse er oppdatert i inneværende kommunestyreperiode.

Det er i 2023 gjennomført mange tiltak for å forbedre internkontrollen.

Storledergruppe har i 2023 gjennomført opplæring i «Orden i eget hus» Fokus på internkontroll. Dette arbeidet er forankret i kommunedirektørens strategiske ledergruppe og er en kontinuerlig prosess som skal føre til forbedring.

Opplæring og kursing i varsling og varslingsrutiner. Flere i strategisk ledelse har også gjennomført kurs i sikker kommune.

Grane kommunen har tatt i bruk Framsikt som verktøy for virksomhetsstyring. Dette skal gi bedre sammenheng mellom plan og styring. Virksomhetsmodellen skal gjøre det lettere å sette mål for hver enkelt virksomhet, og knytte målene opp til kommuneplanens samfunnsdel. Linken til budsjettet skal også bli sterkere. Månedlig økonomi rapportering skal også gjøres gjennom dette systemet

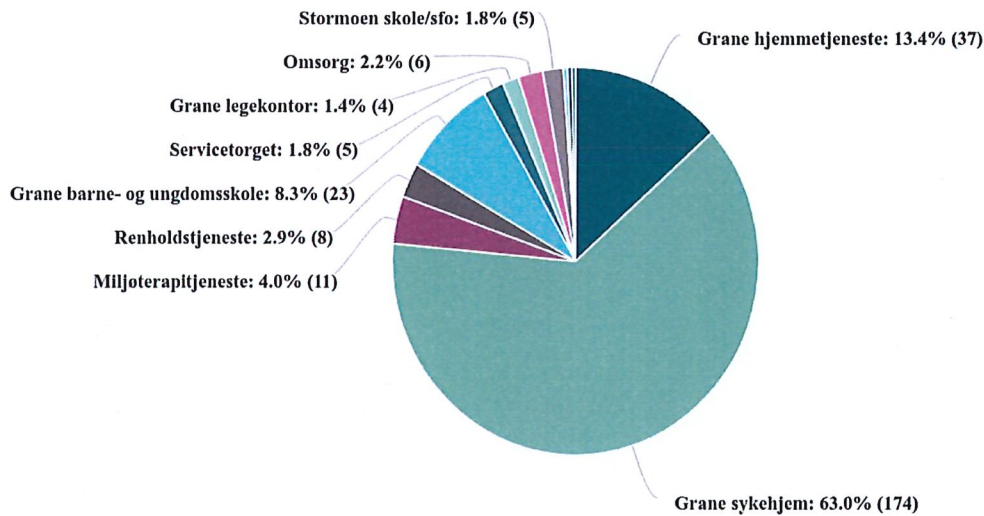
Avvik og avvikshåndtering håndteres gjennom internkontrollsystem Compilo. Det er lagt til rette for at alle ansatte skal bruke avvikssystemet. Sektorovergripende planer, reglement, prosedyrer/rutiner er samlet i et felles system (Compilo). Avvik fra rutiner og avvik med konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet skal registreres via dette systemet.

Det jobbes kontinuerlig med at systemet skal brukes best mulig i hele organisasjonen.

Vi har avsatt en ressurs på 20 % stilling som innehar rollen for opplæring og utvikling av systemet, i samarbeid med kommunedirektøren.

# Rapportert til

1. jan. 2023 - 31. des. 2023



Kommuneloven § 13-1: *kommunedirektøren skal påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.*

Kommunedirektøren i Grane kommune godkjenner / forkaster samtlige saksframlegg som skal fremmes politiske organ. Dette skjer ved en godkjenningsordning i saksbehandlersystemet Websak.

Det jobbes med en rapport på status og oppfølging av vedtak som legges frem i kommunestyret en gang i året.

## Tilsyn i 2023

Arbeidstilsynet- arbeidsmiljøregelverk  
Datatilsynet- Personopplysningssikkerhet  
Statsforvalteren- Landbruk  
Forvaltningsrevisjon- Psykososialt skolemiljø

Trofors, 20. mars 2024

**Anne Kristin Solheim**

Kommunedirektør